Med številnimi aktivnostmi strateškega projekta KRAS-CARSO, ki je sofinanciran iz Progama čezmejnega sodelovanja Slovenija-Italija 2007-2013, se v okviru delovnega sklopa »Upravljanje naravnih virov« izvaja tudi aktivnost »Preverjanje možnosti vzpostavitve geoparka na Krasu«.

Geopark je oznaka, ki pod okriljem UNESCA označuje teritorij s specifično geološko dediščino mednarodnega pomena v smislu znanstvene vrednosti, redkosti, estetskega in izobraževalnega stališča. Obenem mora biti območje geoparka pomembno tudi z vidika arheologije, ekologije, zgodovine in kulture, pri čemer morajo biti vsa našteta izhodišča medsebojno prepletena ter vključena v ***definirano teritorialno razvojno strategijo***, ***predvideno, načrtovano in oblikovano na lokalni ravni*** **.** Ob tem gre namreč poudariti dejstvo, da ob vsem naštetem osnovno bit geoparka predstavljajo zlasti ljudje, ki znotraj njegovih meja bivajo, delujejo in le-tega upravljajo. Brez zavesti in aktivnega sodelovanja vseh lokalnih deležnikov z upravitelji prostora na čelu, Geopark ne more biti vzpostavljen, kaj šele uspešno delovati.

Cilj geoparka, ki nima statusa zavarovanega območja, temveč vse lastnosti sistematične oblike dolgoročnega upravljanja funkcionalno in geografsko zaokroženega teritorija, stremi namreč k spodbujanju družbeno ekonomskega razvoja (nova delovna mesta, boljša kvaliteta življenja lokalnega prebivalstva itd.) na osnovi ohranjanja in promocije geološke in druge dediščine.

Da je omenjeni cilj mogoče doseči ter njegove učinke dolgoročno vzdrževati in koristiti, je torej osnovni pristop le-tega načelo »od spodaj navzgor«. To pomeni, da je pogoj vzpostavitve in kasnejšega delovanja geoparka skupni pristop ter tesno sodelovanje med vsemi lokalnimi akterji, ki morajo v geoparku prepoznati priložnost za krepitev trajnostnega lokalnega gospodarskega razvoja zlasti na osnovi turizma. Od tu je ena izmed poglavitnih nalog, ki se vršijo v okviru geoparka, stalno izobraževanje in ozaveščanje lokalnega prebivalstva o pomenu geološke in druge dediščine ter širšem konceptu »geoparka«, ki jo je potrebno vključevati v različne sisteme, posebno predšolske in šolske. Lokalno prebivalstvo se mora z geoparkom namreč poistovetiti ter se zavedati, da lahko v skladu z zavestjo o pomenu svojega teritorija in pridobljenim znanjem ter sebi lastnimi kompetencami nepogrešljivo prispeva k teritorialnemu napredku.

Na lokalni ravni tako vzpostavljeni geopark se lahko na osnovi vseh izpolnjenih pogojev in pozitivnega izglasovanja za to pristojne komisije, vključi v Evropsko mrežo geoparkov (European geoparks network – EGN) ter tudi Svetovno mrežo geoparkov (Global geoparks network – GGN), katerih namen in vloga sta vsebinsko veliko širša od zgolj promocije in spodbujanja trajnostnega razvoja teritorija.

Ker nosita pred dejansko vzpostavitvijo geoparka največjo težo ideja in vzrok za njegovo vzpostavitev, v naslednji fazi pa preveritev možnosti vzpostavitve, je v okviru projekta KRAS-CARSO v fazi izvedbe ***Študija izvedljivosti vzpostavitve čezmejnega geoparka na Krasu*** . V ta namen smo omenjeno študijo razdelili na tri dele, in sicer strokovni, participativni ter ekonomski del.

Do sedaj je bil s pomočjo zunanjih izvajalcev s slovenske (Zavod za varstvo narave OE Nova Gorica) in italijanske (Santo Gerdol) strani že izveden strokovni del študije, ki obravnava zlasti geološko dediščino kraškega prostora in na osnovi katerega se jasno kaže, da čezmejno območje matičnega Krasa z geološkega vidika izpolnjuje vse pogoje za vzpostavitev geoparka.

V fazi izvedbe je tudi participativni del, v okviru katerega so bili z namenom raziskave javnega mnenja že izvedeni intervjuji s predstavniki politične ravni ter predstavniki drugih formalnih in neformalnih organizacij. Na osnovi analize intervjujev bodo v nadaljevanju pripravljeni še anketni vprašalniki namenjeni širšemu lokalnemu prebivalstvu. V teku letošnjega leta bo naposled izveden še ekonomski del študije, ki bo prikazoval finančno konstrukcijo morebitnega geoparka na Krasu.

Da bi pridobili osnovne informacije, potrebne za zagon in realizacijo omenjene aktivnosti, ter vzpostavili neposreden kontakt s predstavniki že obstoječih in nastajajočih geoparkov v Evropi in po svetu, sva se v okviru projekta KRAS-CARSO predstavnici Občine Sežana, vodilnega partnerja projekta, oktobra 2010 udeležili 9. evropske konference geoparkov in 4. mednarodnega intenzivnega tečaja o geoparkih, ki sta se odvijala na otoku Lesvos v Grčiji. Udeležba na organiziranem dogodku je namreč pomenila pridobitev temeljnih podatkov in smernic, ki so bistvenega pomena v posameznih procesih na poti od ideje do realizacije geoparka in na osnovi katerih smo se odločili, da vsebino Študije izvedljivosti vzpostavitve geoparka na Krasu vsebinsko razdelimo na omenjena področja.

Ker nameravamo v sklopu participativnega dela študije, v začetku letošnjega leta, pri posameznih partnerjih projekta organizirati tudi delavnice za lokalne deležnike, smo se partnerji projekta minuli november udeležili tudi mednarodne konference o geoparkih »Emerging new geoparks in Europe – sharing knowledge & good examples«, ki je bila organizirana v Mežici na Koroškem. Geopark Karavanke/Karawanken je namreč, kot že samo ime pove, prav tako geopark čezmejnega značaja, kar pomeni, da je zato primerljiv z morebitnim geoparkom Kras-Carso. V omenjeni konferenci smo tako zaznali odlično priložnost, da se s širšim pomenom geoparkov (kaj geopark sploh je, na čem temelji, čemu služi, kako ga najbolje

upravljati ter nenazadnje predstavljati obiskovalcem), na osnovi primera dobre prakse, pobliže seznanijo tudi ostali partnerji projekta KRAS-CARSO, saj bodo le na ta način lahko pomembno prispevali k uspešni realizaciji aktivnosti ter morebitni bodoči vzpostavitvi čezmejnega geoparka Kras-Carso.

Nekaj fotografskih utrinkov s konference: